

منهاج التعليم الثانوي للغة العربية

الصف - ١٠

إعداد

لجنة معدّي الكتب العربية
الهيئة المركزية للتعليم الثانوي

الهيئة المركزية للتعليم الثانوي

٢ - كميونيتي سينتر، بريت فيهار، دلهي ११००९२

الطبعة الأولى م ٢٠١١

© الهيئة المركزية للتعليم الثانوي

سعر الكتاب: روبية

الناشر:

سكرتير الهيئة المركزية للتعليم الثانوي

٢ - كميونتي سينتر، بريت فيهار،

دلهي ١١٠٠٩٢ (الهند)

التصميم والتنضيد على الكمبيوتر:

عروف إنتر براائزز، دلهي

ت: ٩٣١٣٦٧٥٤٦١

مطبعة:

لجنة معدّي الكتاب المدرسي

منسّقا	الأستاذ الدكتور محمد نعمان خان قسم اللغة العربية بجامعة دلهي، الهند	(1)
عضووا	الأستاذ الدكتور سيد إحسان الرحمن مركز الدراسات العربية والأفريقية جامعة جواهرلال نهرو، نيودلهي	(2)
عضووا	الدكتور محمد قطب الدين أستاذ مساعد للغة العربية مركز الدراسات العربية والأfricanية جامعة جواهرلال نهرو، نيودلهي	(3)
عضووا	السيد محمد نسيم مدرس اللغة العربية سابقًا مدرسة فتحبورى للمسلمين للتعليم الثانوى العالى، دلهي	(4)

موظفو الهيئة المركزية للتعليم الثانوى

السيد فينيت جوشى آي.أيه. أس	رئيس الهيئة	☆
السيد شاشى بهوشان مدير الهيئة (للشئون الأكاديمية)		
السيد الهلال أحمد مساعد ضابط التعليم		☆

भारत का संविधान

उद्देशिका

हम, भारत के लोग, भारत को एक¹ सम्पूर्ण प्रभुत्व-संपन्न समाजवादी पंथनिरपेक्ष लोकतंत्रात्मक गणराज्य बनाने के लिए, तथा उसके समस्त नागरिकों को :

सामाजिक, आर्थिक और राजनैतिक न्याय,
विचार, अभिव्यक्ति, विश्वास, धर्म
और उपासना की स्वतंत्रता
प्रतिष्ठा और अवसर की समता
प्राप्त कराने के लिए,
तथा उन सब में
व्यक्ति की गरिमा और² (राष्ट्र की एकता
और अखण्डता) सुनिश्चित करने वाली बंधुता
बढ़ाने के लिए

दृढ़ संकल्प होकर अपनी इस संविधान सभा में आज तारीख 26 नवम्बर, 1949 ई. को एतद् द्वारा इस संविधान को अंगीकृत, अधिनियमित और आत्मार्पित करते हैं।

-
1. संविधान (बयालीसवां संशोधन) अधिनियम, 1976 की धारा 2 द्वारा (3.11.1977 से) “प्रभुत्व-संपन्न लोकतंत्रात्मक गणराज्य” के स्थान पर प्रतिस्थापित।
 2. संविधान (बयालीसवां संशोधन) अधिनियम, 1976 की धारा 2 द्वारा (3.1.1977 से) “राष्ट्र की एकता” के स्थापना पर प्रतिस्थापित।
-

भाग 4 क मूल कर्तव्य

51 क. मूल कर्तव्य- भारत के प्रत्येक नागरिक का यह कर्तव्य होगा कि वह –

- (क) संविधान का पालन करे और उसके आदर्शों, संस्थाओं, राष्ट्रध्वज और राष्ट्रगान का आदर करे;
- (ख) स्वतंत्रता के लिए हमारे राष्ट्रीय आंदोलन को प्रेरित करने वाले उच्च आदर्शों को हृदय में संजोए रखे और उनका पालन करे;
- (ग) भारत की प्रभूता, एकता और अखंडता की रक्षा करे और उसे अक्षुण्ण रखे;
- (घ) देश की रक्षा करे और आह्वान किए जाने पर राष्ट्र की सेवा करे;
- (ङ.) भारत के सभी लोगों में समरसता और समान भ्रातृत्व की भावना का निर्माण करे जो धर्म, भाषा और प्रदेश या वर्ग पर आधारित सभी भेदभाव से परे हों, ऐसी प्रथाओं का त्याग करें जो स्त्रियों के सम्मान के विरुद्ध हैं;
- (च) हमारी सामाजिक संसकृति की गौरवशाली परंपरा का महत्व समझे और उसका परीक्षण करे;
- (छ) प्राकृतिक पर्यावरण की जिसके अंतर्गत वन, झील, नदी और वन्य जीव हैं, रक्षा करे और उसका संवर्धन करे तथा प्राणिमात्र के प्रति दयाभाव रखे;
- (ज) वैज्ञानिक दृष्टिकोण, मानववाद और ज्ञानार्जन तथा सुधार की भावना का विकास करे;
- (झ) सार्वजनिक संपत्ति को सुरक्षित रखे और हिंसा से दूर रहे;
- (ञ) व्यक्तिगत और सामूहिक गतिविधियों के सभी क्षेत्रों में उत्कर्ष की ओर बढ़ने का सतत प्रयास करे जिससे राष्ट्र निरंतर बढ़ते हुए प्रयत्न और उपलब्धि की नई उंचाइयों को छू ले।

THE CONSTITUTION OF INDIA

PREAMBLE

WE, THE PEOPLE OF INDIA, having solemnly resolved to constitute India into a SOVEREIGN SOCIALIST SECULAR DEMOCRATIC REPUBLIC¹ and to secure to all its citizens:

JUSTICE, social, economic and political;

LIBERTY of thought, expression, belief, faith and worship;

EQUALITY of status and of opportunity; and to promote among them all;

FRATERNITY assuring the dignity of the individual and the² unity and integrity of the Nation;

IN OUR CONSTITUENT ASSEMBLY this twenty-sixth day of November, 1949, do HEREBY ADOPT, ENACT AND GIVE TO OURSELVES THIS CONSTITUTION.

1. Subs, by the Constitution (Forty-Second Amendment) Act, 1976, sec. 2, for "Sovereign Democratic Republic (w.e.f. 3.1.1977)
2. Subs, by the Constitution (Forty-Second Amendment) Act. 1976, Sec.2, for "unity of the Nation (w.e.f. 3.1.1977)"

THE CONSTITUTION OF INDIA

Chapter IV A

Fundamental Duties

ARTICLE 51A

Fundamental Duties — It shall be the duty of every citizen of India —

- (a) to abide the Constitution and respect its ideals and institutions, the National Flag and the National Anthem;
- (b) to cherish and follow the noble ideals which inspired our national struggle for freedom;
- (c) to uphold and protect the sovereignty, unity and integrity of India;
- (d) to defend the country and render national service when called upon to do so;
- (e) to promote harmony and the spirit of common brotherhood amongst all the people of India transcending religious, linguistic and regional or sectional diversities; to renounce practices derogatory to the dignity of women;
- (f) to value and preserve the rich heritage of our composite culture;
- (g) to protect and improve the natural environment including forests, lakes, rivers, wild life and to have compassion for living creatures;
- (h) to develop the scientific temper, humanism and the spirit of inquiry and reform;
- (i) to safeguard public property and to abjure violence;
- (j) to strive towards excellence in all spheres of individual and collective activity so that the nation constantly rises to higher levels of endeavour and achievement.

مقدمة

إنَّ الهيئَةُ المركَزِيَّةُ لِلتَّعْلِيمِ الثَّانِويِّ هيئَةٌ مُعْرُوفَةٌ وَتَنْتَسِبُ إِلَيْهَا مدارسٌ كثِيرَةٌ عَبْرَ الْهَنْدَ وَخَارِجَهَا. وَتَلْبِيَّةً لِلْحَاجَاتِ التَّعْلِيمِيَّةِ لِلطلَّابِ الْمُتَجَنِّسِينَ بِمُخْتَلَفِ الْجَنْسِيَّاتِ وَالنَّاطِقِينَ بِمُخْتَلَفِ الْلُّغَاتِ، تَقْدِمُ الهيئَةُ المُقرَّراتُ الْدَّرَاسِيَّةُ فِي 31 لُغَةً، مِنْهَا 11 لُغَةً أَجْنبِيَّةً وَمِنْ بَيْنِهَا الْلُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ الَّتِي يَدْرِسُهَا الطَّلَابُ فِي 53 مَدْرَسَةٍ فِي دُولَ الْخَلِيجِ وَفِي 79 مَدْرَسَةٍ فِي الْهَنْدَ.

إنَّ الهيئَةُ تَتَمَكَّنُ بِحُضُورِ مَلْمُوسٍ فِي الشَّرْقِ الْأَوْسَطِ، لِذَلِكَ تَحْتَلُّ الْلُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ مَكَانَةً مُتمِيَّزةً فِي مَنَاهِجِهَا التَّعْلِيمِيَّةِ الْلُّغَاتِ. وَيُضافُ إِلَى ذَلِكَ أَنَّ هَذِهِ الْلُّغَةَ يَتَحَدَّثُ بِهَا عَدْدٌ كَبِيرٌ مِنَ الْمَجَمُوعَاتِ الْمَهَاجِرَةِ إِلَى الْهَنْدَ وَلِذَلِكَ أَنَّهَا تَتَمَكَّنُ بِالشَّعْبِيَّةِ بَيْنَ الطَّلَّابِ الَّذِينَ يَدْرِسُونَ فِي الْمَدَارِسِ التَّابِعَةِ لِلْهَيَّةِ، فَنَظَرًا إِلَى ذَلِكَ قَرَرَتُ الهيئَةُ إِعْادَةَ النَّظرِ فِي الْمَنْهَجِ الْدَّرَاسِيِّ لِلْلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ لِيُشَمِّلَ آخِرَ التَّطَوُّرَاتِ الْلُّغَوِيَّةِ وَالْعَابِرِيَّةِ الْحَدِيثَةِ فِي ضُوءِ أَصْوَلِ التَّدْرِيسِ.

مِنْ زَمِنٍ طَوِيلٍ كَنَّا نَفْكَرُ فِي إِعْدَادِ كَتَبِ ذاتِ مَسْتَوِيٍ عَالٍ فِي الْلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ، تَنَاسُبُ بِشَكْلٍ خَاصٍ الْمَنَاهِجِ الْدَّرَاسِيَّةِ لِلْهَيَّةِ الْمَرْكَزِيَّةِ لِلتَّعْلِيمِ الثَّانِويِّ. وَلِتَحْقِيقِ هَذَا الْغَرضِ الْمَنشُودِ شَكَّلَتُ الهيئَةُ لِجَنَّةً بِرَئَاسَةِ الدَّكْتُورِ مُحَمَّدِ نَعْمَانِ خَانَ، أَسْتَاذَ الْلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ فِي جَامِعَةِ دَلَّهِيِّ لِإِعْدَادِ الْمَوَادِ الْدَّرَاسِيَّةِ لِلصَّفَوْفِ الْأَرْبَعَةِ الثَّانِيَّةِ مِنَ الصَّفَّ التَّاسِعِ إِلَى الثَّانِيِّ عَشَرَ.

مِنْ خَلَالِ هَذِهِ السُّطُورِ أَوْدَ أَعْبَرَ عَنْ عَمِيقِ امْتِنَانِيِّ لِلْدَّكْتُورِ مُحَمَّدِ نَعْمَانِ خَانَ وَالْأَعْضَاءِ الْآخَرِينَ فِي الْلَّجَنَّةِ الَّذِينَ سَاهَمُوا فِي إِعْدَادِ هَذِهِ الْكَتَبِ فِي الْفَتَرَةِ الزَّمِنِيَّةِ الْمُحَدَّدةِ لِيَأْتِيَ كُلُّ كَتَبٍ مِنْهَا فِي حِيزِ الْوُجُودِ قَبْلَ بَدْءِ الْعَامِ الْدَّرَاسِيِّ الْمُطَلُوبِ وَكَذَلِكَ أَوْدَ أَنْ أَقْدِرَ الْمَجَهُودَاتِ الْمُبَذَّلَةِ مِنَ السَّيِّدِ شَاشِيِّ بَهْوَشَانَ، مَدِيرَ الهيئَةِ الْمَرْكَزِيَّةِ لِلتَّعْلِيمِ الثَّانِويِّ (شُؤُونُ أَكَادِيمِيَّة) الَّذِي وَفَرَّ لِلْجَنَّةِ حَوافِزَ مُنَاسِبَةٍ وَالْإِشْرَافُ خَلَالَ مَدَةِ إِعْدَادِ هَذِهِ الْكَتَبِ وَكَذَلِكَ يَجُدُّ تَقْدِيرُ مَجَهُودَاتِ السَّيِّدِ الْهَلَالِ أَхْمَدِ مَسَاعِدِ ضَابِطِ الْتَّعْلِيمِ فِي الهيئَةِ فِي تَنْسِيقِ الْعَمَلِ الْلَّازِمِ لِنَشَرِ هَذِهِ الْكَتَبِ.

نَتَطَلَّعُ إِلَى تَسْلِيمِ الاقتراحاتِ لِزيادةِ التَّحسِينِ.

فيبيت جوشى

رئيس الهيئَة

محتويات

1	يَقْضِي سَعِيدٌ إِجَازَتُهُ فِي الدّرَاسَةِ	الدّرس 1
5	مَكْتبَةُ الْمَدْرَسَةِ	الدّرس 2
9	يَوْمُ تَأْسِيسِ الْمَدْرَسَةِ	الدّرس 3
12	عَصْفُورُ الْجَنَّةِ (نظم)	الدّرس 4
15	فِي قَاعَةِ الِامْتِحَانِ	الدّرس 5
18	مَدْرَسَةُ بَانْتَانَ الثَّانَوِيَّةِ	الدّرس 6
23	جَوَلَةُ فِي دِهْلِي	الدّرس 7
26	وَصْفُ الْقَلْمِ (نظم)	الدّرس 8
29	شَكِيلُ وَحَمِيدُ يُسَافِرَانِ إِلَى مُومَبَايِ	الدّرس 9
32	فِي يَوْمٍ مَاطِرٍ	الدّرس 10
36	أَحْمَدُ وَأَمَانِي فِي انتِظَارِ الْأَصْدِقَاءِ	الدّرس 11

42	يَزُورُ عَادِلُ مَدْرَسَةً ثَانَوِيَّةً فِي دِهْلِي	الدَّرْس 12
46	فِي مَيْدَانِ اللَّعِبِ	الدَّرْس 13
50	مِنْ حَنَائِيَ الْغَرِيبِ (نظم)	الدَّرْس 14
52	الْهِنْدُ	الدَّرْس 15
56	مَدْرَسَةُ الْبَنَاتِ	الدَّرْس 16
60	نَبِيلٌ يُسَافِرُ إِلَى مَدِينَةِ تِشِينَايِ	الدَّرْس 17
64	عِيدُ اسْتِقْلَالِ الْهِنْدِ (نظم)	الدَّرْس 18
67	حَامِدٌ يُسَافِرُ إِلَى كُلِّيَّتِهِ	الدَّرْس 19
71	شَكِيلٌ يَفْتَحُ حِسَابَ تَوْفِيرٍ	الدَّرْس 20

